

8-боб. Божхона ҳудудидан ташқарида қайта ишлаш

42-модда. Божхона ҳудудидан ташқарида қайта ишлаш божхона режими

Божхона ҳудудидан ташқарида қайта ишлаш божхона режими шундай режимки, бунда Ўзбекистон товарлари божхона ҳудудидан ташқарига қайта ишлаш ва уларнинг қайта ишлаш маҳсулотларини кейинчалик божхона ҳудудига олиб кириш мақсадида олиб чиқилади.

Божхона ҳудудидан ташқарида қайта ишлаш божхона режимига мувофиқ олиб чиқиладиган товарга нисбатан божхона бождари ва солиқлар тўланишидан шартли озод этиш қўлланилади. Бу товарга нисбатан иқтисодий сиёсат чоралари қўлланилмайди, бундан ушбу Кодекснинг [54-моддасида](#) назарда тутилган тақиқлар ва чекловлар мустасно.

Товарни божхона ҳудудидан ташқарида қайта ишлаш божхона режимига жойлаштириш божхона органининг товарни божхона ҳудудидан ташқарида қайта ишлаш учун ушбу Кодекс [21-бобининг](#) қоидаларига мувофиқ бериладиган рухсатномаси асосида амалга оширилади.

43-модда. Товарни божхона ҳудудидан ташқарида қайта ишлаш операциялари

Товарни божхона ҳудудидан ташқарида қайта ишлаш операциялари қуйидагилардан иборат:

олиб чиқилган товар унинг дастлабки хоссаларини ва индивидуал кўрсаткичларини ўзгартириб, лекин қайта ишлаш маҳсулотида уни идентификациялаш имконини берувчи хусусиятларини сақлаган ҳолда мазкур товарни бевосита қайта ишлаш ёки унга ишлов бериш, бундан ушбу Кодекс 46-моддасининг [тўртинчи қисмида](#) назарда тутилган ҳоллар мустасно;

олиб чиқилган товардан фойдаланган ҳолда бошқа товарни тайёрлаш, шу жумладан монтаж қилиш, йиғиш ёки қисмларга ажратиш;

товарни таъмирлаш, шу жумладан уни тиклаш, модернизация қилиш, унинг бузилган ёки эскирган таркибий қисмларини (элементларини) алмаштириш ёхуд тиклаш, нуқсонларини бартараф этиш.

Товарни божхона ҳудудидан ташқарида қайта ишлаш операциялари амалга оширилаётганда қайта ишлашга кўмаклашувчи ёхуд қайта ишлашни енгиллаштирувчи бошқа товарлардан бутунлай ёки қисман фойдаланишга йўл қўйилади.

Қуйидагилар товарни божхона ҳудудидан ташқарида қайта ишлаш операциялари жумласига қирмайди:

товарнинг бут сақланишини таъминлаш, уни сотишга ва ташишга тайёрлаш операциялари;

ҳар қандай турдаги ҳайвонларнинг наслини олиш, уларни парваришлаш ва клонлаштириш, бўрдоқига

боқиш ва тутиш (ушлаш, овлаш), шунингдек уларнинг маҳсуллари олиш ва тўплаш;

ҳар қандай ўсимлик турларини етиштириш ва йиғиш;

фойдали қазилмаларни қазиб олиш;

ахборотдан, аудио- ва видео ёзувлардан исталган турдаги ахборот ташувчи жисмларга нусха кўчириш ва кўпайтириб олиш.

44-модда. Товарни божхона ҳудудидан ташқарида қайта ишлаш талаблари ва шартлари

Товарни божхона ҳудудидан ташқарида қайта ишлашга қуйидаги талабларга ва шартларга риоя этилган ҳолда йўл қўйилади:

олиб чиқилган товарни божхона органлари томонидан уни қайта ишлаш маҳсулотларида идентификациялаш мумкин бўлганда, бундан ушбу Кодекс 46-моддасининг тўртинчи қисмида назарда тутилган ҳоллар мустасно;

(44-модданинг биринчи қисми учинчи хатбошиси Ўзбекистон Республикасининг 2018 йил 3 октябрдаги ЎРҚ-494-сонли Қонунига асосан чиқарилган — Қонун ҳужжатлари маълумотлари миллий базаси, 04.10.2018 й., 03/18/494/1992-сон)

(44-модданинг биринчи қисми тўртинчи хатбошиси Ўзбекистон Республикасининг 2018 йил 3 октябрдаги ЎРҚ-494-сонли Қонунига асосан

чиқарилган — Қонун ҳужжатлари маълумотлари миллий базаси, 04.10.2018 й., 03/18/494/1992-сон)

агар товар ваколатли органлар томонидан назорат қилиниши лозим бўлса, божхона органларининг ахборот тизимида ушбу органларнинг рухсатномалари мавжудлиги;

техник-иқтисодий асосларнинг ва амалдаги қайта ишлаш жараёнининг кўрсаткичлари бир-бирига мос бўлиши;

товарни қайта ишлаш операцияларининг ушбу Кодекс [43-моддаси](#) талабларига мувофиқ бўлиши.

Қуйидаги ҳолларда божхона ҳудудидан ташқарида қайта ишлаш божхона режимидан фойдаланиш мумкин эмас:

агар товарнинг олиб чиқилиши тўланган божхона божлари ва солиқлар суммасини қайтаришни, улардан озод қилишни ёхуд олиб чиқишда тақдим этиладиган тўловларни ундиришни талаб қилишга асос бўлса;

божхона тўловларини тўлашдан шартли озод этилган ҳолда эркин муомалага чиқариш (импорт) божхона режимига илгари жойлаштирилган товарга нисбатан ушбу шартли озод этишнинг амал қилиш муддати тугагунига қадар, бундан шундай товарни таъмирлаш, шу жумладан уни тиклаш, модернизация қилиш, унинг бузилган ёки эскирган таркибий қисмларини (элементларини) алмаштириш ёки тиклаш,

нуқсонларини бартараф этиш учун олиб чиқиш мустасно.

Контракт (шартнома, келишув) шартлари ёки қайта ишлаш жараёнининг техник-иқтисодий асосланиши кўрсаткичлари ўзгарган тақдирда товарни божхона ҳудудидан ташқарида қайта ишлаш рухсатномасини бериш тўғрисида янги ариза берилиши лозим. Бунда юридик шахс ўзгартирилганлиги, унинг номи ёки жойлашган ери (почта манзили) ўзгарганлиги, шунингдек жисмоний шахснинг фамилияси, исми, отасининг исми ёки фаолият кўрсатадиган жойи ўзгарганлиги сабабли контракт (шартнома, келишув) шартлари ўзгарган тақдирда янги ариза бериш талаб этилмайди.

45-модда. Товарни божхона ҳудудидан ташқарида қайта ишлаш божхона режимида жойлаштириш учун зарур бўладиган ҳужжатлар

Товарни божхона ҳудудидан ташқарида қайта ишлаш божхона режимида жойлаштириш учун декларант божхона органига божхона юк декларациясини ва товарнинг кузатув ҳужжатларини тақдим этади.

Рухсат этиш хусусиятига эга тегишли ҳужжатлар бўлган тақдирда божхона ҳудудидан ташқарида қайта ишлаш амалга ошириладиган товарларга нисбатан божхона органларининг ахборот тизимида бундай

ҳужжатларнинг мавжудлигини божхона органи мустақил равишда текширади.

46-модда. Божхона ҳудудидан ташқарида қайта ишлаш учун олиб чиқиладиган товарни уни қайта ишлаш маҳсулотларида идентификациялаш

Товарнинг ва қайта ишлаш бўйича амалга ошириладиган операцияларнинг хусусиятидан келиб чиққан ҳолда божхона ҳудудидан ташқарида қайта ишлаш учун олиб чиқиладиган товарни уни қайта ишлаш маҳсулотларида идентификациялаш қуйидаги усуллардан бири ёки бир нечтаси ёрдамида амалга оширилиши мумкин:

қайта ишлаш учун олиб чиқиладиган товарга ваколатли шахс ва (ёки) божхона органи томонидан муҳрлар қўйиш ва, зарур бўлган ҳолларда, штамплар қўйиш, рақамли ва (ёки) бошқа турда тамғалаш;

қайта ишлаш учун олиб чиқиладиган товарни батафсил тавсифлаш, уни суратга тушириш ёки бошқа ўлчамларда тасвирлаш;

қайта ишлаш учун олиб чиқиладиган товарнинг олдиндан олинган намуналарини ёки нусхаларини ва уни қайта ишлаш маҳсулотини тадқиқ этиш натижаларини қиёслаш;

қайта ишлаш учун олиб чиқиладиган товарнинг завод ва серия рақамлари тарзида мавжуд бўлган тамғалашдан ёхуд бошқача тамғалашдан фойдаланиш.

Божхона ҳудудидан ташқарида қайта ишлаш учун олиб чиқиладиган товарни уни қайта ишлаш маҳсулотларида идентификациялаш қонун ҳужжатларига мувофиқ бошқа усулларда ҳам амалга оширилиши мумкин.

Ваколатли шахснинг сўровига ва божхона органининг розилигига кўра, олиб чиқиладиган товарни божхона мақсадида идентификациялаш ишлаб чиқаришда фойдаланиладиган хом ашё, материаллар ва бутловчи қисмлар ҳақида, шунингдек қайта ишлаш маҳсулотларини ишлаб чиқариш технологияси тўғрисида тақдим этилган батафсил маълумотларни тадқиқ этиш йўли билан таъминланиши мумкин.

Божхона ҳудудидан ташқарида қайта ишлаш учун олиб чиқиладиган товарни уни қайта ишлаш маҳсулотларида идентификациялаш қуйидаги ҳолларда талаб этилмайди, агар:

улар мазкур Кодекснинг [49-моддасига](#) мувофиқ қайта ишлаш учун олиб чиқилган товарга эквивалент бўлган товарни қайта ишлаш натижасида олинган бўлса;

қайта ишлаш учун ишлаб чиқаришнинг узлуксиз циклларида тааллуқли технология жараёнидан фойдаланиладиган бўлса.

47-модда. Товарни божхона ҳудудидан ташқарида қайта ишлаш муддати

Товарни божхона ҳудудидан ташқарида қайта ишлаш рухсатномаси икки йил муддатга берилади.

Товарни божхона ҳудудидан ташқарида қайта ишлаш рухсатномасини олган шахс ушбу Кодекснинг [52-моддасига](#) мувофиқ мазкур рухсатноманинг амал қилиш муддати тугашидан аввалроқ божхона режимини тугаллаш ҳуқуқига эга.

Бир мунча узоқ давом этадиган қайта ишлаш жараёни талаб қилинадиган айрим тоифадаги товарларга нисбатан товарни божхона ҳудудидан ташқарида қайта ишлаш рухсатномасининг амал қилиш муддати ваколатли шахснинг аризасига кўра божхона органи томонидан икки йилдан кўпроқ муддатга узайтирилиши мумкин.

Товарни божхона ҳудудидан ташқарида қайта ишлаш рухсатномасининг амал қилиш муддати ва қайта ишлаш муддати товар божхона ҳудудидан ташқарида қайта ишлаш божхона режимига жойлаштирилган кундан эътиборан, товар алоҳида туркумлар билан олиб чиқилганда эса, товарнинг биринчи туркуми божхона ҳудудидан ташқарида қайта ишлаш божхона режимига жойлаштирилган кундан эътиборан бошланади.

Товарни божхона ҳудудидан ташқарида қайта ишлаш рухсатномасининг амал қилиш муддатини узайтириш тўғрисидаги ариза божхона органига ушбу рухсатноманинг амал қилиш муддати тугашига камида

бир ой қолганда берилиши керак. Рухсатноманинг амал қилиш муддатини узайтириш рухсатномани олиш учун назарда тутилган тартибда амалга оширилади.

Ваколатли шахс томонидан божхона органига товарни божхона ҳудудидан ташқарида қайта ишлаш рухсатномасининг амал қилиш муддатини узайтириш тўғрисида ариза берилганлиги рухсатномада кўрсатилган товарни қайта ишлаш муддатини узиб қўймайди ёки тўхтатиб турмайди.

Товарни божхона ҳудудидан ташқарида қайта ишлаш рухсатномасининг амал қилиш муддатини узайтириш рад этилган тақдирда, божхона ҳудудидан ташқарида қайта ишлаш божхона режимида жойлаштирилган товар ушбу Кодекснинг [52-моддасига](#) мувофиқ бошқа божхона режимида жойлаштирилиши маълум қилиниши керак.

48-модда. Божхона ҳудудидан ташқарида қайта ишлаш божхона режимида қайта ишлаш маҳсулотларининг чиқиш нормаси

Божхона ҳудудидан ташқарида қайта ишлаш маҳсулотларининг чиқиш нормаси ваколатли шахс томонидан аниқланади ва товарни қайта ишлашни амалга оширишнинг ҳақиқий шароитларидан келиб чиққан ҳолда, товарни божхона ҳудудидан ташқарида қайта ишлаш рухсатномаси берилаётганда божхона органи томонидан белгиланади.

Қайта ишлаш маҳсулотларининг чиқиш нормасини белгилашда божхона органлари қайта ишлашнинг ваколатли шахс томонидан тақдим этилган технологик жараёни тўғрисидаги маълумотлар кўрсатилган ҳужжатларга ҳамда ваколатли органнинг ва (ёки) ваколатли ташкилотларнинг (шу жумладан божхона лабораторияларининг) қайта ишлашнинг аниқ технологик жараёнига асосланган хулосаларига таянади.

Қайта ишлаш маҳсулотларининг тавсифи, миқдори, сифати қайта ишлаш маҳсулотларининг чиқиш нормаси белгиланганидан кейин аниқланади.

49-модда. Қайта ишлаш маҳсулотининг эквивалент компенсацияси

Эквивалент компенсацияга, яъни олиб чиқилган товардан олинган қайта ишлаш маҳсулотларини бошқа эквивалент чет эл товари билан алмаштиришга, агар божхона ҳудудидан ташқарида қайта ишлаш операцияси товарни таъмирлашдан иборат бўлса, товарни божхона ҳудудидан ташқарида қайта ишлаш рухсатномаси асосида, шунингдек бошқа ҳолларда Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг қарори асосида йўл қўйилади.

Божхона мақсадлари учун эквивалент чет эл товари деганда олиб чиқилган товарни божхона ҳудудидан ташқарида қайта ишлаш натижасида олинган қайта ишлаш маҳсулотига ўз тавсифи, сифати ва техник

хусусиятлари бўйича мос келувчи чет эл товари тушунилади.

Эквивалент чет эл товари олиб кирилаётганда ушбу боб қоидаларига мувофиқ унга олиб чиқилган товарнинг қайта ишлаш маҳсулоти сифатида қаралади.

Эквивалент компенсация чоғида эквивалент чет эл товарини олиб киришга товар қайта ишлаш учун божхона ҳудудидан олиб чиқилгунига қадар йўл қўйилади.

50-модда. Божхона ҳудудидан ташқарида қайта ишлаш божхона режимида товар таъмирланаётганда қайта ишлаш маҳсулотининг алмаштирилиши

Божхона ҳудудидан ташқарида қайта ишлаш божхона режимида товар таъмирланаётганда қайта ишлаш маҳсулотининг алмаштирилишига қайта ишлаш маҳсулотига алмаштирилувчи товар божхона ҳудудидан ташқарида қайта ишлаш божхона режимида мувофиқ таъмирлаш учун мўлжалланган товар билан айнан бир хил ёки унга ўхшаш бўлган тақдирда йўл қўйилади.

Божхона ҳудудидан ташқарида қайта ишлаш божхона режимида товар таъмирланаётганда қайта ишлаш маҳсулотининг алмаштирилиши учун контрактнинг (шартноманинг, келишувнинг) тегишли қоидалари ва (ёки) товарни таъмирлаётган шахснинг кафиллик мажбуриятлари асос бўлади.

51-модда. Божхона ҳудудидан ташқарида қайта ишлашга олиб чиқилган товар қолдиқлари ва чиқиндилари

Товарни божхона ҳудудидан ташқарида қайта ишлашга рухсатнома олган шахс олиб чиқилиб, қайта ишланмаган товар қолдиғини ушбу Кодексда белгиланган шартлар асосида тегишли божхона режимларига жойлаштирган ҳолда, ушбу Кодекснинг [47-моддасига](#) мувофиқ белгиланган товарни божхона ҳудудидан ташқарида қайта ишлаш муддати тугайдиган кундан кечиктирмай тасарруф этиши керак.

Олиб чиқилиб қайта ишланмаган товар қолдиқларига божхона расмийлаштируви мақсадида божхона ҳудудига реимпорт қилинадиган товарлар сифатида қаралади.

Товарни қайта ишлаш натижасида ҳосил бўлган чиқиндилар қайта ишланганидан кейин олиб кирилган тақдирда, божхона божлари ва солиқлар тўлашдан озод этилади.

52-модда. Божхона ҳудудидан ташқарида қайта ишлаш божхона режимини тугаллаш

Қайта ишлаш маҳсулотлари ушбу Кодекснинг [47-моддасига](#) мувофиқ белгиланган товарни божхона ҳудудидан ташқарида қайта ишлаш муддати тугайдиган кундан кечиктирмай божхона ҳудудига олиб кирилиши

лозим ёхуд божхона режими ушбу модданинг [Иккинчи қисмига](#) мувофиқ тугалланиши керак.

Божхона ҳудудидан олиб чиқилган товарга ёхуд унинг қолдиғига нисбатан божхона ҳудудидан ташқарида қайта ишлаш божхона режими қуйидаги усулларнинг бири орқали тугалланиши мумкин:

товарни ёки унинг қолдиғини реимпорт божхона режимига жойлаштириш;

товарни ёки унинг қолдиғини амалда божхона органига тақдим этмасдан, ушбу Кодексда белгиланган талаблар ва шартларга риоя этган ҳолда экспорт божхона режимига жойлаштириш, бундан божхона тўғрисидаги қонун ҳужжатларига мувофиқ олиб чиқилган товар ёки унинг қолдиғи мажбурий тартибда реимпорт қилиниши шарт бўлган ҳол мустасно.

Қайта ишлаш маҳсулотлари биттадан ортиқ туркумда олиб кирилаётганда, қайта ишлаш маҳсулотлари миқдорининг божхона ҳудудидан ташқарида қайта ишлаш рухсатномасида кўрсатилган миқдорга мувофиқлигини текшириб кўриш вақти-вақти билан, лекин уч ойда камида бир марта ва қайта ишлаш маҳсулотларининг охириги туркуми импорт қилинган кундан эътиборан ўттиз календарь кундан кечиктирмай амалга оширилиши мумкин.

Қайта ишлаш маҳсулотлари миқдорининг божхона ҳудудидан ташқарида қайта ишлаш рухсатномасида кўрсатилган миқдорга мувофиқлигини текшириб кўриш

натижалари бўйича божхона органи рухсатнома олган шахс билан биргаликда далолатнома тузади. Агар олиб кирилган қайта ишлаш маҳсулотларининг миқдори текшириб кўриш натижасида рухсатномада кўрсатилган миқдордан ортиқлиги аниқлангудек бўлса, божхона органи қўшимча божхона тўловлари тўлаш зарурлиги тўғрисида қарор қабул қилади. Бундай ҳолда божхона органи рухсатнома олган шахсга қарор қабул қилинган куннинг эртасидан кечиктирмай ёзма шаклда хабар қилиши шарт. Агар бундай тўловларни тўлаш ёзма хабар олинган кундан эътиборан ўн иш куни ичида амалга оширилса, уларнинг суммаларига пеня ҳисобланмайди.

Товарни божхона ҳудудидан ташқарида қайта ишлаш божхона режимида жойлаштирган шахс божхона ҳудудидан ташқарида қайта ишлаш божхона режими қўлланилганлиги тўғрисидаги маълумотларни қайта ишлаш муддати тугаган кундан эътиборан ўттиз календарь кун ичида солиштириб чиқиши шарт.

Қайта ишлаш маҳсулотлари божхона ҳудудига қайтарилмаган тақдирда, божхона ҳудудидан ташқарида қайта ишлаш учун олиб чиқилган товарга нисбатан мазкур товар экспорт божхона режимида жойлаштирилганда бўлгани каби божхона божлари ва солиқлар қўлланилади. Бунда товар божхона ҳудудидан ташқарида қайта ишлаш божхона режимида жойлаштирилган кундаги божхона божлари ва солиқлар ставкалари қўлланилади.

53-модда. Қайта ишлаш маҳсулотлари эркин муомалага чиқариш (импорт) божхона режимига жойлаштирилаётганда уларга нисбатан божхона тўловларининг қўлланилиши

Олиб кириладиган қайта ишлаш маҳсулотлари эркин муомалага чиқариш (импорт) божхона режимига жойлаштирилаётганда божхона божлари ва қўшилган қиймат солиғи товарларни қайта ишлаш операцияларининг қийматидан келиб чиқиб ҳамда қайта ишлаш маҳсулотларига қўлланиладиган божхона божлари ва қўшилган қиймат солиғи ставкалари бўйича ҳисобланади.

Қайта ишлаш маҳсулотларига нисбатан акциз солиғи қайта ишлаш маҳсулотларининг божхона қиймати ва миқдоридан келиб чиқиб, қайта ишлаш маҳсулотларига қўлланиладиган ставкалар бўйича ҳисобланади.

Қайта ишлаш маҳсулотларига нисбатан божхона божларининг хос ставкасини қўлланилаётганда тўланиши лозим бўлган божхона божларининг миқдори қайта ишлаш маҳсулотларига нисбатан хос ставкада ҳисобланган божхона божи суммаси билан қайта ишлаш операциялари қийматининг қайта ишлаш маҳсулотлари божхона қийматига нисбатининг кўпайтмаси сифатида қайта ишлаш маҳсулотлари эркин муомалага чиқариш (импорт) божхона режимига жойлаштирилганда бўлгани каби ҳисоблаб чиқарилади.

Қайта ишлаш маҳсулотларига нисбатан ушбу моддага мувофиқ қўлланиладиган божхона тўловларини ҳисоблаб чиқариш мақсадида, қайта ишлаш операциялари қиймати қуйидаги қийматларнинг суммасини ифода этади:

олиб чиқилган товарларни қайта ишлаш;

товарни қайта ишлаш жойига ва унинг қайта ишлаш маҳсулотларини божхона чегарасигача қайтариб етказиб бериш, агар булар қайта ишлаш қийматига қўшилмаган бўлса.

Агар олиб кирилаётган қайта ишлаш маҳсулотларига бўлган мулк ҳуқуқи улар эркин муомалага чиқариш (импорт) божхона режимида жойлаштирилгунига қадар бошқа шахсга ўтказилган бўлса, мазкур қайта ишлаш маҳсулотлари ушбу шахс томонидан импорт қилинаётганда божхона тўловлари мазкур шахс товарни божхона ҳудудидан ташқарида қайта ишлаш божхона режимида мустақил жойлаштирганида бўлгани каби ҳисоб-китоб қилинади.

Олиб кирилаётган қайта ишлаш маҳсулоти:

агар товар шартнома ёки кафолат мажбуриятига биноан текин таъмирлаш учун ёхуд ишлаб чиқариш нуқсони мавжудлиги сабабли олиб чиқилган бўлса, бу нуқсоннинг мавжудлиги товарни дастлабки эркин муомалага чиқариш (импорт) божхона режимида жойлаштиришда ҳисобга олинмаган бўлса, божхона божлари ва солиқлар тўлашдан;

агар товар ҳақ эвазига таъмирлаш учун олиб чиқилган бўлса, божхона божлари ва акциз солиғи тўлашдан озод этилади.

54-модда. Божхона ҳудудидан ташқарида қайта ишлаш божхона режимини қўллашга доир тақиқлар ва чекловлар

Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси:

товарларнинг айрим турларига нисбатан божхона ҳудудидан ташқарида қайта ишлашга йўл қўйилмайдиган ҳоллар;

муайян товарларни божхона ҳудудидан ташқарида қайта ишлаш бўйича айрим операцияларни ўтказишга доир чекловларни;

божхона ҳудудидан ташқарида қайта ишлаш божхона режимида товарларни қайта ишлашга йўл қўйишга доир миқдорий чекловларни белгилаши мумкин.